

Roosevelt storil korake za finančno pomoč Finski

Moskva napada škandinavske države, ker so ignorirale sovjetske proteste glede pomoči Finski in s tem demonstrirale svojo pristranost. Bojni material in prostovoljci odhajajo na Finsko. Letalski napadi na finska mesta se nadaljujejo. Srdite bitke v bližini ruske meje

WASHINGTON, D. C., 15. jan. —Predsednik Roosevelt je danes konferiral z voditelji obeh kongresnih zbornic glede posojila finski republiki, da bo lažje odbojila napade Sovjetske unije. Po konferenci je bilo poročano, da bo Roosevelt jutri priporočil pismo nemu izmed kongresnih voditeljev, naj kongres dovoli posojilo Finski na takšen način, da ne bo kršena nevtralnost Združenih držav.

Kopenhagen, Danska, 15. jan. —Svedski in Norveški sta danes naslovili na Moskvo oster protest proti letalskim napadom na njuno ozemlje. Sovjetski letalci so v nedeljo pili tudi nad severnim delom Norveške, toda norveški topovi proti letalom so jih odpodili.

STOCKHOLM, ŠVEDSKA, 15. jan. —Zunanji minister Christian E. Guenther je odgovoril na obdolžitve, izrečene v Moskvi, da škandinavske države niso nevtralne v vojni med Rusijo in Finsko, da svedska vlada nima političnih pritožb proti sovetom.

Moskva, 15. jan. —Sovjetska Rusija je obdolžila škandinavske države, zlasti pa Švedsko, da niso dale zadostnih zagotovil o svoji nevtralnosti v odgovorih na proteste glede protisovjetskih aktivnosti in pomoči Finski. Uradna sovjetska časopisna agencija Tass je objavila izbrške protestov in odgovorov Norveške in Švedske na te proteste, "ki niso zadovoljivi". Tass trdi, da Norveška in Švedska nista v svojih odgovorih pobili obdolžitve, da nista nevtralni v vojni med Rusijo in Finsko. Dejstvo je, da pomagata slednji. Sovjetska Rusija bo odločno nastopila, če ne bosta ustavili protisovjetske kampanje, pošiljanja orožja in bojnega materiala na Finsko in rekrutiranja prostovoljcev.

Sovjeti žigosajo švedsko časopisje, ker se je odprto izreklo za oboroženo intervencijo v prilog Finski. To je izzvalo nove komplikacije, za katere je odgovorna švedska vlada, ker ni podvzela nobenega koraka, da ustavi protisovjetsko kampanjo.

Helsinki, Finska, 15. jan. —Bombe, katere so vrgli ruski letalci na finska mesta, so zanele v požare, pretrgale komunikacijske zveze in ubile ter ranile veliko število civilnih prebivalcev. Samo na Rajamaku in Karajajo so Rusi vrgli tristo bomb. Obe mesti ležita v južnem delu Finske.

Obrežna mesta Hango, Tammissaari, Lohja, Lappvik in več drugih so bila tarča ruskega bombardiranja iz zraka. Bombe so razdeležale dvajset poslopj v Tammissaariju in zanetile ogenj. Čez sto ruskih bombnikov se je udeležilo napadov na finska mesta.

Sem dospelo poročilo omenja srdite bitke, ki so izbruhle na fronti pri Suomussalmiju v bližini ruske meje. Finske čete so se približale ruski meji po bitkah na tej fronti, v katerih sta bili dve ruski vojaški diviziji uničeni. Na bojišče so dosepele sveže sovjetske čete, nakar so bile operacije, katerih cilj je presekavanje Finske na dvoje, obnovljene. Poročilo pravi, da so Finci odbili ruske naskoke na svoje pozicije.

Kirkenes, Norveška, 15. jan. —Norveške protiletalske baterije so streljale na ruske bombnike, ki so se pojavili nad norveškim ozemljem, in jih pognale nazaj. Finska oborožena ladja Aura, ki

Ameriška pomoč zatiranim narodom

Pet tisoč ljudi se je udeležilo shoda v Chicagu

Chicago, 15. jan. —Predsednik Roosevelt in kongres sta prejela apel od 5000 Čikažanov, naj se zavzamejo za zatiranje naroda na Finskem, Poljskem, Čehoslovaškem in v Avstriji. Apel vsebuje resolucija, ki je bila sprejeta na masnem shodu, katerega je sklical Vesameriški odbor za obrambo človeških pravic. Shodu je predsedoval mestni odbornik Paul A. Douglas, glavni govornik pa je bil sodnik Jacob Panken iz New Yorka.

Panken je napadel nacije in komuniste kot največje sovražnike človeških pravic in izjavil, da protestni shodi niso dovolj za uničenje teh sovražnikov. "Protesti naletijo na gluha ušesa, če so naslovljeni Hitlerju in Stalinu," je dejal Panken. "Naša dolžnost je, da pričnemo z akcijo, če hočemo osvoboditi Čehe, Slovence, Poljake, Fince in žide. Gotovo je, da ne moremo biti nevtralni napram Finski. Kongres in ameriška vlada bi ji morala prisrčno pomagati. Finska se ne bori samo za svojo svobodo, temveč svobodo vsega sveta."

Med organizacijami, ki so sklicale shod, so bile Čehoslovaški narodni svet v Ameriki, Poljski narodni svet, Slovaško-ameriška narodna zveza, Ameriško-židovski kongres in Židovski delavski odbor.

Kanada išče vojno posojilo

Ottawa, Kanada, 15. jan. —Prvo kanadsko vojno posojilo bo znašalo \$200,000,000. Zbiranje posojila se bo pričelo 1. februarja, ko bo Kanadsko državna banka začela izdajati bonde, ki bodo nosili tri in pol odstotka obrestij. Denar bo šel za financiranje vojne.

Študija zakona socialne zaščite

Senator Wagner za
izboljšanje zakona

Washington, D. C., 15. jan. —Senator Wagner, demokrat iz New Yorka, je naznanil, da bo pozval kongres, naj odredi novo študijo zakona socialne zaščite v svrhu izboljšanja in večje brezposelnostne podpore. On je za raztegnitev socialne zaščite, da bo vključevala tudi bolezensko zavarovanje.

"Delavec, ki izgubi delo, je upravičen do brezposelnostne podpore, je rekel Wagner. "Če se poskušuje pri delu, dobi odškodnino, ako pa zbolí in je nesposoben za delo, ne dobi ničesar. Iz tega razloga je treba zakon socialne zaščite amendirati, da bo vključeval tudi bolezensko zavarovanje."

Jugoslovanski regent v Zagrebu

Zagreb, 15. jan. —Knez Pavle, jugoslovanski regent, je dopel s seboj svojo ženo Olgo. To je njegov prvi obisk Zagreba od l. 1933, kjer bo ostal tri dni. Vladimir Maček, vodja Hrvatov in podpredsednik jugoslovanske vlade, in ban Subašić, sta sprejela regenta in njegovo ženo. V glavni cerkvi se je potem vršila zahvalna maša v zvezi s prošlami sporazuma med Belgradom in Hrvati, ki je dal Hrvaški avtonomijo.

Akcija proti židom na Poljskem

Berlin, 15. jan. —Vsi židje v starosti od 14 do 60 let v poljskih pokrajinah, ki so prišle pod Nemčijo, so bili mobilizirani za prisilno delo, katero bodo morali opravljati dve leti. Odredbo so uveljavile policijske in vojaške avtoritete v imenu Hansa Franka, guvernerja podjarmljenih poljskih provinc.

Zarota proti ame- riški vladi odkrita

Osempajst oseb
aretiranih

New York, 15. jan. —Federalni agenti so naznanili, da je bilo 18 oseb aretiranih na obtožbo, da so skovale fantastično zaroto, katere cilj je bil strmoglavljenje ameriške vlade in postavitve diktature po vzoru nacističke Nemčije. Agentje so našli pri jetnikih 18 konv eksplozivnih snovi, 12 pušk in 3500 nabojev.

Lov na zarotnike je osebno vodil J. Edgar Hoover, načelnik federalnega detektivskega biroja, ki je prišel iz Washingtona v New York. On je povedal, da je več kot polovica jetnikov alužila v državni milici in drugi oboroženi sili te dežele. Orožje in strelivo so zarotniki dobili v orožarnah državne milice.

Hoover je dejal, da je odkril evidenco, da so zarotniki nameravali pognati v zrak z dinamitom urad židovskega dnevnika Daily Forward, ki izhaja v New Yorku, urad komunističnega dnevnika Daily Worker, gledališča, v katerih kažejo sovjetske filme, ter urad Ameriške lige za mir in demokracijo. Dalje so imeli v načrtu nasilno zasago elektrarn, telefonskih in telegrafskih postaj, pomolov in železniških postaj, federalnih carinskih postaj, poštne uradov in federalne rezervne banke, da dobijo kontrolo nad zalogami zlata.

Detajlov, kako naj bi ta mala grupa oseb izvedla svoj zarotniški načrt proti newyorški policijski sili, ki šteje 18,000 moških, in regularnemu federalnemu vojaštvu v tem distriktu, ni Hoover je povedal, da sta bila glavna voditelja zarotniškega kroga aretirana. To sta William Gerald Bishop, načelnik tajne grupe Kristjanske fronte, in John F. Cassidy, načelnik podružnice te fronte. Hoover je dejal, da je Cassidy priznal, da so člani njegove grupe nameravali s bombami razbiti glavni stan newyorške policije in stanovanja dvanajstih kongresnikov, ki so v kongresu glasovali za preklic embarga na izvoz ameriškega orožja in bojnega materiala za vojevanjem državam.

BELGIJA ODRE- DILA SPLOŠNO MOBILIZACIJO

Armada povečana na
600,000 mož

NEMŠKE ČETE OB
BELGIJSKI MEJI

Bruselj, Belgija, 15. jan. —Belgijska vlada je odredila splošno mobilizacijo in povečala svojo armado na 600,000 mož, da se zavaruje proti možnosti nemške invazije. Akcija je sledila poročilu o koncentraciji nemških čet v bližini belgijske meje.

Holandska je istočasno uveljavila nove obrambne ukrepe. Vojaški dopusti so bili preklicani, "ker se je situacija poostri-la." Nekateri militaristični voščaki menijo, da je Hitler pričel pošiljati čete na mejo, da prepreči angleško in francosko pomoč finski republiki. Nemške napadalne enote se zbirajo poleg belgijske in holandske meje.

Belgijska vlada je odredila evakuacijo prebivalcev iz obmejnih krajev. Prva skupina 500 ljudi je včeraj dospela iz teh krajev v Bruselj. Ti so prišli iz Eupena in Malmédya, kateri je Belgija dobila od Nemčije po svetovni vojni. Tovorni avti, natrpani z vojniki, odhajajo iz Bruslja na mejo, dočim se moške, ki so bili pozvani pod zastavo, zbirajo v mobilizacijskih središčih.

Dočim holandske avtoritete ne omenjajo zbiranja nemškega vojaštva ob meji, je premier Dirk Jan de Geer sklical izredno sejo članov svojega kabineta, na kateri so razpravljali o obrambnih ukrepih.

Vojaške čete so včeraj zastrazile vladna poslopja v Bruslju. Straže na strateških cestah in v komunikacijskih središčih so bile podvojene. Vojski so tudi zastrašili tovarne orožja in municije.

Berlin, 15. jan. —Mobilizacija belgijskih čet in preklic vojaških dopustov na Holandskem so tu označili za "novo epidemijo strahu, ki bazira na lažljivih poročilih. Trditve o zbiranju nemških čet v obmejnih krajih je smešna in dvomljivo je, da bi jo uradni krogi sploh zanikali."

Domače vesti

Časnikar okraden

Chicago. —John R. Palandech, znani izdajatelj in urednik dveh arbskih tednikov, lastnik Jugo-slovenske pisarne in knjigarne in oddavalec radioprogramov, je bil v nedeljo zvečer okraden od drznih žeparjev za \$800 na železniški postaji Illinois Central, ko je odhajal z vlakom v Florido. Palandech ni opazil tatvine, dokler ni pogrešil listnice z denarjem, ko je bil vlak že v Kankakeju, Ill., odkoder je brzojavil svojemu zetu.

Matija Pogorelec prvi častni član
muzeja

Cleveland. —Delničarji in njihovi zastopniki Slovenskega narodnega doma so na letni seji 12. j. m. soglasno sprejeli resolucijo, v smislu katere je bil Matija Pogorelec, naš znani starinar v Minnesoti, imenovan k svojemu 72. rojstnemu dnevu za prvega častnega člana Slovenskega narodnega muzeja v Clevelandu z vsemi pravicami, do kakršnih je kdo upravičen kot posameznik za sedaj in v bodoče. Ta čast je bila Matiji podeljena, ker je lani poklonil muzeju SND osem zabojev časopisov in drugih važnih dokumentov iz svoje zgodovinske zbirke. Nadalje so delničarji sklenili 130. proti nemu, da se sme direktorji SND obrniti na vse slovenske organizacije za finančno pomoč narodnemu muzeju z namenom, da bo možno uspešno razvijati muzej s dobavljanjem predmetov, ki se nahajajo med rojaki raztreseni po Ameriki in kateri spadajo v muzej.

Clevelandске vesti

Cleveland. —Te dni je v bolnišnici umrla Mary Supan, roj. Furlan, stara 55 let in doma iz Čerknice na Notranjskem. V Ameriki je bila 35 let in tu zapuščala moža, brata in druge sorodnike. —Dolje je umrla rojakinja Teresija Clapaca, stara 42 let in rojena v Millvalu, Pa. Tu zapuščala moža in dva sinova. V Pennsylvaniji pa dva brata in tri sestre. —V bolnišnici je tudi umrla rojakinja Frances Bewh-Brown, roj. Škrebuc, stara 28 let in rojena v Clevelandu. Zapuščala hčer, očeta, pet bratov in štiri sestre. —Delničarji SND so na svoji letni seji izvolili sedem novih direktorjev, ki so: Jos. Skuk, Anton Novak, Fr. Turek, Fr. Čenik, Leo Poljak, Matt Tekauc in Josephine Zakrajšek. Direktorji je bil pooblaščen, da lahko predela oder v avditoriju v boljše akustične namene, če bodo finančne razmere dopuščale.

Japonska dobila novo vlado

Izboljšanje
odnošajev z Ameriko

Tokio, 15. jan. —Admiral Mitsumasa Yonai je bil izbran za predsednika nove japonske vlade in s tem je bila vladna kriza, ki jo je izzvala resignacija režimske premierja Abeja, končana. Slednji je bil predsednik vlade štiri mesece.

Yonai je znan kot zagovornik tesnega prijateljstva med Japonsko in Združenimi državami. Njegovo imenovanje je za predsednika vlade so predlagali izkušeni državniki. Yonai bo obdržal pozicijo mornaričnega ministra, ki jo je imel v prejšnjem kabinetu. Glavna naloga nove vlade je sklenitev nove trgovinske pogodbe z Ameriko. Veljavnost sedanje, katero je ameriška vlada pred nekaj meseci preklicala, poteka 26. januarja.

Tornado ubil šest oseb v Alabami

Montgomery, Ala., 15. jan. —Tornado, ki je divjal v dveh sektorjih te države, je ubil najmanj šest ljudi, ranil veliko število

ANGLEŠKO-FRAN- COSKA BLOKA- DA UČINKOVITA

Stiristo nemških parni-
kov v nevtralnih
lukah

ANGLEŠKA LETALA
NAD DUNAJEM

Pariz, 15. jan. —Mornarični minister Cesar Campinchi je v svojem govoru o vojnih operacijah na morju poudarjal učinkovitost angleško-francoske pomorske blokade. Stiristo nemških parnikov je blokiranih v pristaniščih nevtralnih držav.

Od izbruha vojne so francoske bojne ladje potopile deset nemških podmornic, preiskale 239 parnikov in zasegle 622,000 ton kontrabandnega blaga, ki ga je imela dobiti Nemčija. Francoski in angleški parniki se svoobodno kretajo po morju. Niti eden od parnikov, ki vozijo angleške čete v Francijo, ni bil potopljen. Isto velja za parnike, ki vozijo vojske iz kolonij v Francijo.

Francoske bojne ladje so v zadnjih tednih zasegle 20 nemških parnikov a skupno tonafu 123,000 ton. Francija je v istem času izgubila enajst parnikov s tonafu 55,771 ton. Francoske ladjedelnice so zaposlene z gradnjo novih bojnih ladij.

Francoski tisk poveča veliko pozornost porasti napetosti med Italijo in sovjetsko Rusijo. V svojih kolonah je omenil zadnji napad na Italijo v sovjetskem tisku. S tem v svoji omenja Hitlerjevo igro. Diktator hoče preprečiti oba sovražna tabora, da je prijatelj obeh, zaeno pa izgrava oba. Ena stvar je gotova in ta je, da bi Hitler ved posredoval v vojni med Rusijo in Finsko. On se boji, da bo Mussolini pretrgal odnose z Moskvo zaradi napada na Finsko.

Kampanja proti francoskim komunistom se nadaljuje. Policija je aretirala nadaljnjih 20 komunistov na obtožbo, da so podžigali delavce v letalski tovarni v St. Dennisu na upor proti oblastem.

London, 15. jan. —Angleški letalci so invadirali ozračje Avstrije in Češke, se glasi uradno poročilo. To se je zgodilo po bitki nad Severnim morjem, v kateri sta bila dva nemška bombnika uničena. Letala so se pojavila nad Dunajem in Prago in metala letake med prebivalce.

Zavezniška naročila ameriških letal

New York, 15. jan. —Velika Britanija in Francija, ki sta pripravljene na dolgo vojno z Nemčijo, bosta kupili najmanj 12,000 bojnih letal v Ameriki v tem in prihodnjem letu, se glasi vest iz zanesljivih virov. Dalje se doznava iz istega vira, da državi upata, da bosta v nekaj mesecih prekosili Nemčijo v produkciji letal. Ameriške letalske firme pravijo, da je produkcija letal, motorjev in drugih pritiklin narasla in predstavlja vrednost \$20,000,000 na mesec. Vse firme so založene z naročili in napovedujejo, da se bo vrednost produkcije povečala na \$50,000,000 na mesec v bližnji bodočnosti.

Angleški vojski v Franciji ne dobe dopusta

London, 15. jan. —Vojni urad je sinoči naznanil, da so bila dovoljenja glede dopusta angleških vojakov na zapadni fronti začasno suspendirana. Več vojakov je dobilo dopust za božič in novo leto. Nova odredba se ne tiče vojakov, ki se nahajajo v Angliji.

drugi in povzročil ogromno škodo. Trije zamorci so bili ubiti v Mount Meigsu, tri druge osebe pa v Beatrici in Riley Crossingu. Tornado je podrli več poslopj.

Zatiranje civilnih svobodčin v Californiji. (Nargal Jerger.)

NOČ PO IZDAJI

LIAM
O'FLAHERTY

ROMAN

Poslovenil
OTON ŽUPANČIČ

Uh! Stran z Biddy Burkovo in Katie Foxovo in Sligo Cissijevo in vsemi drugimi! Danes hoče iti kam, kjer ga ne poznajo. Ibi hoče med lepe ženske. Čudne, zale v svilo oblečene ženske! Nore ženske! Ženske s temnimi iskričami očmi in ostrimi, belimi zobmi! Ha! Znoretu hoče. Saj to je nora noč. Kri mu gor. Roke bi mu rušile gore. Zvrčal bi po cele vrčke. Odočiti mora to nakopičeno zalogo moči iz svojega telesa. Mora, če ne, ga raznese. Že ga je prijel, da bi butal z glavo ob steno. Šest mesecev se je vlačil okrog kakor berač, odrezan od vsakega veselja, odvisen od milosti Katie Foxove. Fej! Zda ga prav nič več ne miče ta vreča kosti, ki misli samo na jeruš.

Nenadoma se je brez pomisleka, težko sopeč, zaripel, vznemirjen, kakor da vdihava kloroform, opotekel skozi neka vežna vrata. Stal je v dolgi, temni veži. Slišal je smeh in pijano petje, ki je prihajalo od desne nekaj metrov dalje po veži iz za vrat, skozi katere je sijala luč. Stopil je k vratu. Skušal je pritisniti kljuko, da bi stopil v soboto, toda vrata so bila zapahnjena. Skoraj hipoma so glasovi utihnili. S skornji je večkrat sunil v vrata.

"Kdo je?" je vprašal jezno ženski glas.

"Odpri vrata, pa boš videla," je zarjul Gypo.

"Počakaj malo Betty," je dejal hripav moški glas; "pusti mene ven."

Drsanje z nogami in šepetanje.

"Kar lepo za vrati se drži," je rekel nekdo drugi.

Nato je nekdo potegnil zapah in oprezno pritisnil kljuko. Vrata so se počasi odprla nekako za tri palce. Gypo je opazoval to početje nervozen in togoten.

"Taj dajte no, dajte," je naposled zavpil, "kakšne kozlarje so pa to? Zakaj ne odpreš vrata in ne umakneš svojega gobca a poti?"

Možak se je nenadoma kakor maček izmuznil iz sobe. S hrbotom naslonjenim na vrata, z desnico stričco v žepu od sukne, je strel v Gypa. Bil je zavajen, trščat dečko z zločinskimi obrazom. Plahil je ven z namenom, da bi Gypa premlatil z žilavko, ki jo je skrival pri sebi, toda ko je videl, a kake vrste tlečim ima opravka, se mu je povesila celjast. Gypo je arditore arepel v možaka.

"Tak ti si, rufijan," je divje zagrmel.

Naglo in nakratko je zajel sape, sprožil desnico in zgrabil zvodnika za grlo. Zvodnik je zagagal. Desnica mu je izpustila žilavko. Vzdignil je obe roke, da bi zgrabil orjaško roko, ki ga je držala za vrat.

"Izpusti me," je zavpil.

Gypo pa ga je prezirljivo pehnil od vrat, da je po dolgem treščil po veži v temo. Nato je s plaži sunil v vrata, da so širom odletela, ter mežikaje stopil v sobo.

Soba se je trla ljudi. Bila je zelo prostorna. Imela je kamenita tla in široko odprto-ognjišče, kjer je na veliki mreži gorela šota z velikim plamenom, na obeh straneh pa so se kadili kotli na položah. Kuhinska omara je bila obložena s svetlim delftakim posodjem vseh barv. Strop je bil visok in pobeljen. Stene so bile pokrite s podobami na vse mogoče načine razgaljenih žensk v kočljivih položajih, ki naj bi vzbujale vsem različnim moškim pohotne želje. Vse v sobi je bilo skrajno čisto, zrak pa je bil gorak in težak od silne vročine, ki je žehetala od ognja in od parfumov, pomešanih z duhom po alkoholu.

Ta gosti mehkužni vonj je Gypa podžgal. Oči je sukal po sobi in skozi široko razprte nosnice je globoko potegnil sape. Vse ga je gledalo. Bilo je osem moških, trije dijaki z univerze, en umetnik, en zdravnik in trije mladi posestniki, ki so prišli s kmetov 'rojti'. Najeli so bordel za to noč in naročili lastnici, naj ne spusti nikogar noter; vendar jih Gypov prihod ni motil. Bili so prav na tisti stopnji prijetne pijanosti, ko postanejo najčudnejši dogodki navadni in dobrodošli, ker so možgani prepolni z alkoholnimi duhovi in pričakovanjem telesnih užitkov. Nad ravnanjem pred vrati in načinom Gypovega vstopa se niso niti malo spotikali. Njegova ogromna, visoka postava v katunasti obleki z okroglim klobučkom, ki mu je čepel na obilni lobanji, jih je navdajal z občutkom, da je to nova vrsta zabave, namenjena njim za razvedrilo. Pogledali so ga na-

pol smehoma, napol resno, s tistim kalnim, dalnim pogledom v oči, ki se pojavlja s prvimi znaki pijanosti.

Ženske pa so gledale Gypa z nenaklonjenostjo. Bilo jih je deset. Nekatere so bile skoraj nage, ta bolj, ta manj opita, sedele so s časami v rokah in cigaretami v ustih moškimi na kolenih. Druge so dostojanstveno sedele na svojih stolah opravljenih za na cesto, kakor da so pravkar samo mimogrede kanile noter. Trdi obrazi so se jim namršili, ko so zagledale Gypa. Bil je oblečen kakor delavec. Potemtakem je brez denarja. Zato so ga pisano gledale. To je bil bordel za boljše sloje. Vse ženske tukaj so bile 'dame'. Njegova zanemarjena obleka in neolikani obraz sta jim vzbudila razredno zavest.

Ena edina ženska se zanj sploh ni zmenila. S prekrižanimi nogami, s cigareto med ustnicami, ograjena z modnim kratkim krznom je sedela v kotu in čitala časopis. Gypu so ble oči po sobi, dokler se mu niso ustavile na nji. Tam so običale.

"Kaj hočeš?" je zaklical raskav glas za njim.

Gypo se je obrnil. Lastnica bordela je stala pri vratih. Prati leve roke so se ji igrali na praih a srebrnim križcem, ki ji je visel od vrata na črnem žametnem traku. Desnica je počivala na vratih, kratka, bela tolaška roka, kakor bi čakala, kdaj Gypo odide, da bo vrata zopet zaprla. Bila je majhna, zajetna ženska srednjih let, debele glave z vražje črni lasmi, nastuljenimi na visoko čučko, za katero je bil zataknen lesketajoč se črn glavnik. Lasje so bili zadnji ostanek njene lepote. Sicer pa ji je bilo obličje od zornega poklica posurovelo. Obraz ji je bil mozoljast, zgubancen in ble. Oči so bile rumene, trde, vdrti in podplute.

Usta so ji bila zdrgnjena, kakor da ji je kak šušmar hotel sešiti ustnice in se mu je delo pokazilo. Oblečena je bila v vijčeno krilo in belo bluzo. Rokavi pri bluzi so ji bili zavahani malene do ramen, da so bili vidni strašno tolsti lakti. Klicali so jo za teto Betty. Znana je bila po vsem okraju zaradi svoje prekanjenosti, malenkostnosti in ker je imela posebno navado, da je kar na lepem, morda aredi pomenka, izustila kak surov izraz, se zagrabila za prsi in strelala z divjimi očmi okoli sebe, kakor da je je strah kake grozne prikazni, ki jo preganja.

Gypo je ni poznal. Zakaj njena hila je bila gosposka, vanjo so zahajali samo imoviti ljudje, trgovci, častniki in dijaki, ki so lahko trošili denar. Gypo je poznal samo cenejšje bordele, ciparne, kamor so se hodili zabavati revolucionarji, zločinci in delavci. Nobeno drugo noč mu še v misel ne bi seglo, da bi stopil sem, kako se ne bi človek, oblečen v 'žabo' domislil, da bi sedel v prednje vrste kakšnega londonskega gledališča. Nocoj pa je samega sebe prekosil. Teto Betty je prevzeto gledal s povešeno spodnjo ustnico.

"Piti hočem," je zagodrnjal potihem. Nato se je po kratkem premolu hipoma hripavo zahetel, "in kar je še drugega dobiti."

"Tukaj ne moreš dobiti pijače," je rekla teta Betty. "Najbolje, če greš kam drugam, tukaj samo čas tratiš, ljubi moj."

Teta Betty je govorila v veliki razdraženosti. To je bilo pri nji po navadi tako, ker jo je stalo hudega napora vselej, kadar je poskušala besede pravilno izgovarjati in posnemati, 'olikani naglas ženske iz boljše družine', zakaj vedno se je trudila govoriti kakor dama.

Gypo se ni zmenil zanjo, niti za zvodnika, ki se je vrnil v sobo in je zdaj s preplašenimi, žarečimi očmi in z obrazom, posinjelim od zlobe, slonel ob steni.

Potislil je roko v žep, potegnil iz njega svezjen bankovec ter enega odbral in pomolil Teti Betty. Bilo je, kakor da se je zgodil čudež. Teta Betty so se oči zaiskrile. Skoraj nezavedoma je stopila naprej, tenke, trde ustnice so se ji smejale, oči so ji sijale od pohlepa. Prsti so se skoraj tresli, ko je počasi vzela bankovec. Mrzlično ga je preiskovala pri luči. Gypo se ji je tačas smejal in jo grozovito po domače naglas in srčno lopnil po plečih. Ona ga je v odgovor samo šegavo sunila s komolcem. Bankovec je bil pristen in je prebil njeno preizkušnjo. Vzdihnila je in tlesnila s prsti zvodnika.

(Dalje prihodnjije)

Konec in začetek

Sklonila se je skozi okno. Zagledala ga je globoko spodaj med ljudmi, ki so hitali v obe smeri ulice. Počasi je šel in zamahoval s torbo. Gledala je za njim, dokler ni izgubil za vogalom ulice. Konec!

Globoko je zadihala. Nervozno je začela hoditi po sobi. Segla si je v laze.

Končno je odšel. In se ne bo več vrnil. Nikdar—ne jutri, ne pojutrišnjem—nikoli, nikoli!

ke, ki jih je bil že večerj prinisel. Ni se jih dotaknila. Stojijo tam, kakor jih je bil pustil.

Nasmehnila se je, ker se ji je nenadoma vkradla v misli primerjava—njun prvi in poslednji dan.

Tukaj je sedel. Ko je stopila mimo njega, jo je prijel za roko. In začutila je nekaj, kakor svojo usodo. Blazno si je želela, da bi jo ta človek ljubil. Predstavljala si je življenje ob njegovi strani—in premalo se ji je zdelo trideset, premalo petdeset let... Vse večnost bi živeła z njim in njegovo ljubezen se niti za makovo zrna ne bi zmanjšala. Vljubil jo

je—globoko in mirno, kakor ljubi moški v zrelih letih.

Minevali so meseci, minilo je leto, dve leti... Nihesar ni bilo več ne na njem ne v njem, česar ne bi do pijece natanko poznala. Njegove majhne razvade in slabosti... In kako je bil stoddostno siguren vanjo. Po dveh letih je bil prav tako slepo prepričan, da pomeni za njo vse, kakor je bil o tem prepričan prvega dne njune ljubezni. In živel je v tej svoji brezskrbni gotovosti, mesto da bi si jo skušal vedno iznova osvajaati. Kako je mogel misliti, da mu pripada za vedno, če mu je pripadala za ne-

Senator E. D. Thomas (levo), član odseka za civilne svobodščine, in Henry R. Fowler, odvetnik tega odseka.

kaj časa? V teh dveh letih je dobilo njuno življenje ustaljene oblike; teklo je kakor lena, široka reka po ravnini. In zdaj je hotel s poroko dati tej enoličnosti pečat trajanja...

Čutila je, da mu je postala neobhodna, kakor mu je bilo potrebnih sto drugih reči, ki pa ga niso prav nič spravljale iz ravnotežja. Ona pa se ni mogla zadovoljiti s tem mirom—hotela je novih doživetij, novih, še nepoznatih radosti, da, tudi novega trpljenja... Življenje ob njem pa je bilo kakor morje brez plime.

In prišel je drugi. Prinesel je v njeno življenje novo vznemirljivost. Kako jo je vabilo vse na njem! Njegovi že sivi lasje, naguban obraz, brezmejna dobrota, ki mu je sijala iz črnih oči, glas, ki ji je vzbujal nekakšne prapadne spomine in jo zanašal kakor vihar... Ali se mu je mogla upreti? Ali se je mogla upreti temu novemu, do dna duše razgibanemu življenju? Temu zanosu, tej vznemirljivosti, tej praskonski melodiji, ki je prvi ni vedel izvljati iz njene duše...

Zadelo ga je kakor grom iz jasnega.

"Marija, kako je mogoče? Tako nepokolebljivo sem verjel vate!"

"Prav to je bila tvoja največja napaka..."

Zaprta oči. Ni se marala spominjati na tih nekaj tednov. Postaral se je. Pogled mu je motno blodil okoli sebe. Iskal je njo, ona pa se mu je odmaknila, ne da bi vedel, kdaj...

Smilili se ji je in dolgo se je borila s sočutjem do njegovega trpljenja. Kljub temu je prišel dan, ko mu je morala povedati, da je sleherni njegovo upanje zaman...

"Marija!"

Klical jo je, kakor bi hotel v njej zbuditi mrtva čustva.

Spremila ga je do vrat. Poljubil jo je na čelo.

"Ne bom te pozabil, Marija"—to ji je v tej smrtni uri zašepetala njegova ljubezen. Zamahnil je z roko in šel. Zaprla je vrata in jih zaklenila.

Ne bo se več vrnil.

Gradila bom svojo srečo na njegovi nesreči... jo je zblo. Kakor da ne delamo vsi tega!

Pogledala je na uro. Tri četrti! Spet bo moral čakati...

Napudrala si je lica in se poskrlopila z dišečo vodo. Potem je stekla po stopnicah.

Majhen, svetel ključ, ki ga je vzela iz torbice, ji je zopet odklenil vrata.

Zaslišal je njene korake in prišel naproti. Obe roki je iztegnil k njej. Naslonila mu je glavo na rame. Zaprla je oči in poslušala, kako ji v arcu odmevajo koraki onega, ki je danes za vedno odšel...

Na njegovi nesreči bom gradila svojo srečo... jo je zblo znova.

Dvignila je pogled k njemu. Solze so ji trepetale v očeh.

"Nikoli te ne bom pozabila!"

Ali je ponavljala besede onega prvega, ali svoje lastne? "Kaj je, Marija?"

Razvozlana
zadrega

Gospod Boltagu je bil direktor veletrgovine. Do te ugledne funkcije je prišel od preproste ga vozača na dvigalu, ko se je spoznal in poročil z glavno ravnateljico v ženskem oddelku velikega trgovskega podjetja.

Boltagu je sedel za svojo pisalno mizo in pregledaval račune, ko je vstopil njegov sin, trgovec z ženskimi blagom.

—Oče, s teboj želim govoriti. Že dve leti mi očitaš, da nisem poročen. Zda imam dražestno dekle, ljubiva se in se hočeva poročiti.

—Sijajno, sinko moj. Kdo pa je to dekle?

—Oče, lepa je in zelo izobrazena. Ni daleč od tebe in če želiš, jo privedem k tebi. Nastavljena je v tvojem podjetju kot prodajalka in tudi njena mati je že 25 let pri nas.

Stari Boltagu se je zdrnil. Njegov obraz je dobil čudne poteze.

—Kako je ime dekletu?

—Lina Prevoy. Kaj jo moram poznati?

Oče se je zrušil vase. Ostra črta energičnega trgovca je povsem izginila z obraza.

—Da, da, sinko moj, poznam jo in tudi njeno mater. To dekle nikakor ne more biti tvoja žena. To je izključeno. Lina je—tvoja sestra...

Sin je skrušen odšel. Minilo je poslej več mesecev. Sin je pozabil na nesrečo in nekega dne spet stopil pred očeta:

—Oče, Lina Prevoyjevo sem pozabil. Dobil sem drugo lepo dekle in prosim te za dovoljenje, da se smem z njo poročiti.

—Dajem ti že vnaprej dovoljenje in sem srečen, da ti to pot ne bom stavil zaprek. Pripoveduj mi o dekletu!

—Krasna je, lepo rasla, visoka in vitka. Plave lase ima, lep obraz, pa temperament.

—In kako je ime moji bodoči snahi?

—Vlasta Istenič.

Ko je stari Boltagu slišal to ime, mu je zastala sapa.

—Kaj ne studira glasbe? Je vprašal.

—Od kod veš to, oče?

—Ne moreš se poročiti z njo, dragi moj. Dovoljenje za zakon prekleujem. Tudi Vlasta Isteničeva je tvoja sestra. Njena mati je bila pred dvajsetimi leti ravnateljica v prvem nadstropju in se vozila več kakor je bilo treba z dvigalom... In tako sem kaznovan za svoje mladeniške grehe.

Sin je jezen pobegnil iz sobe k materi. Mati je ležala na zofi in čitala časopis.

—Mati, ti in oče mi vedno pravita, naj se oženim.

—Naravno, sinko moj, to je naša edina in goreča želja!

—Pred meseci sem sporočil očetu, da bi se rad poročil z Lino Prevoyjevo. Oče mi je prepo-

ljubeznih ga je zdaj ob pogledu v njene vlačne oči znova obšlo kakor takrat, ko se je prvič zaljubileno oziral v žene oči: da se sklanja nad brezno in zaman skuša uganiti, kaj je v njegovem mračnem, globokem dnu...

vedal in dejal, da je Lina moja sestra.

—Tako, tako, tvoja sestra!

—Da, No, in zdaj sem se spoznal s krasno in muzikalno Vlasto Isteničevo. Pa pravi oče, da je tudi ta moja sestra in da se z njo ne smem poročiti...

—Tudi ona...

Nastala je tišina. Gospa Boltagujeva je razmišljala.

—Dragi moj sinko, je končno odločila, svobodno se lahko poročiš z Lino ali Vlasto, katera ti je ljubša, kajti tudi tvoj oče ni tvoj oče...

Na policiji

Komisar: "Kako ste prav za prav opazili, da je vaša žena padla iz avtomobila?"

Vozač: "Pa—naenkrat je v vozu postalo vse tiho in mirno!"

AMERIŠKI

DRUŽINSKI

KOLENDAR

ZA LETO 1940

vsebuje 11 povestnih spisov in črtic, 3 spise iz zgodovine naših organizacij in naselbin, potopis Mehiki, 9 razprav, člankov in opisov, 11 informativnih spisov, koledarske podatke, pesmi, okrog 70 slik in drobiž.

Obsega 224 strani in je vezan v platno

Stane 75c, kar je za slovensko knjigo v takem obsegu in s tako bogato vsebino izredno malo.

Razpošilja ga knjigarna

"PROLETARCA"

2301 So. Lawndale Avenue - Chicago, Ill.

TISKARNA S.N.P.J.
